

Περὶ τῆς σηπτικῆς καὶ θανατηφόρου δυνάμεως
τῆς σιέλου τοῦ ἀνθρώπου.

Καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, καὶ παρὰ τῷ λαῷ ἐν Ἑλλάδι ἐπικρατεῖ ἰδέα ὅτι ἐὰν πτύση τις ὄφιν ναρκεῖ τούτου, καὶ τὸν φονεῖ. Τοῦτο ἤδη ἐπιβεβαιώσιν πειραματικῶς οἱ μικροσκοπισταὶ Παστέρ καὶ Βουλπιανός. Διὰ τῆς ἀνθρώπινου σιέλου ἐφονεύθη κύνικλος (κουνέλλι) ἐντὸς 18 ὥρων. Ὁ κύων ὅμως οὐδὲν ὑποφέρει ἐκ τῆς σιέλου τοῦ ἀνθρώπου.

Ἰατρέ μου,

Ἐκ Χαλκίδος.

Ἀνέγνων τὴν περὶ τοῦ ἐν Ἑλλάδι καταλλήλου πολιτεύματος πραγματείαν, καὶ εὖρον ταύτην ἀρίστην καὶ συνάδουσαν πρὸς τὰς ἰδέας μου. Ἀναντίρρητον εἶνε τὸ φυσικῶς προσήκον εἰς ἕκαστον κλίμα ἐστὶ τὸ καταχληλότερον, καὶ οὐχὶ τὸ ἔξωθεν μεταφυτευόμενον ξένον. Ἐπὶ ἔποψιν δὲ πολυμαθείας καὶ βαθείας μελέτης εἶνε ἀριστούργημα διότι βεβαίως ἵνα γράψῃτε τὴν πραγματείαν ταύτην ἀνεδιψίσατε πλείστους ὅσους συγγραφεῖς ἀρχαίους καὶ νεωτέρους.

Συγχαίρω ὑμῖν ἀπὸ καρδίας. Παρατηρῶ ὅτι δικαίως Σὲ καταδιώκουν οἱ ἀμαθεῖς ἐχθροὶ Σου· διότι "οὐκ εἰσὶν ἄξιοι λῦσαι οὐδὲ τὸν ἰμὲντα τῶν ὑποδημάτων Σου, καὶ φθονοῦντας Σὲ καταλογούσιν. Κ. Κ.

"Ἄνευ χαλκοῦ Φοῖβος οὐ μιντεύεται."

Πωλοῦνται ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ φοίβου ἐκ τῶν συγγραμμάτων τοῦ κ. Ι. Π. Πύρλα.

Συνέκδημος ὑγιεινῆ ἐκδ. Β'	φρ. 6
Ἰατροδικαστικὴ τόμοι 3'	10
Ἐγχειρίδιον φυσικῆς πειραματικῆς	2
Πραγματεία περὶ τῶν λουτρῶν δημοσιευθεῖσα ἐν τῇ "Παραφοίβῳ"	2
Πραγματεία περὶ τοῦ Καφέ	1
Ἐπιτομὴ περὶ τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἀρμοδίου πολιτεύματος	1
Περὶ χολέρας	1
"Φοῖβος" τῶν ἐτῶν Α', Β', καὶ Γ', ἀνά ...	5
"Παραφοῖβος" Α' καὶ Β' ἔτους	2 1/2
"Γεωργικὴ" ἐπίστα συνδρομῇ	2

ΦΟΙΒΟΣ

ΕΠΙΜΗΝΙΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

ΠΕΡΙ

ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΙΕΙΑΣ

ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΧΕΙΡΟΥ

ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

ΕΝ ΕΛΛΗΪΨΕΙ ΙΑΤΡΟΥ

ΥΠΟ

Ι. Π. ΠΥΡΛΑ

Ἐτσίς συνδρομῆ ἑρχ. ν. 8, προπληρωτέα: ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἔτους.

ΕΤΟΣ Δ'.—Ἐν Ἀθήναις, τῇ 1 Μαΐου 1882.—ΑΡ. 6.

Α'. ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΙΕΙΑ.

Εἰδικαὶ προφυλάξεις ἐκ τῶν μεταδοτικῶν νόσων.

Ὁ μόνον ὁ ὑγιῆς ἀλλὰ καὶ ὁ νοσῶν πρέπει νὰ προφυλάττηται ἐκ τῶν μεταδοτικῶν νόσων. Τὸ μόνον μέσον εἶναι ἡ μόνωσις εἰς τόπους ἔχοντας ἀραιωμένους κατοίκους καὶ καθαρὸν ἄερα. Διὰ τοῦτο ἐν νοσοκομείῳ θνήσκουσι περισσότεροι ἐξ ἐπιδημίας ἢ ἐν τῇ πόλει· ἐν δὲ ταῖς πόλεσι ἀποθνήσκουσι ἐξ ἐπιδημίας περισσότεροι ἢ ἐν μικροῖς χωρίοις.

Βίς τὰ θερμὰ καὶ ξηρὰ, καὶ ἰδίως εἰς τὰ συγκεκριμένα θερμὰ καὶ ξηρὰ κλίματα ὡς ἐστὶν ἐν γένει τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἰδίως τὸ τῶν Ἀθηνῶν κλίμα, αἱ ἐπιδημικαὶ νόσοι προερχόμεναι ἐξ ἀτμοσφαιρικῆς διαθέσεως δὲν εἰσὶ τόσον κολλητικαὶ ὅσον εἰς τὰ ψυχρὰ καὶ ὑγρὰ κλίματα. Ἡ συχνὴ ὁμως ἀναπνοὴ ἀέρος μεμολυσμένου ἐντὸς οἰκίας πάσχοντος δύναται εὐκόλως νὰ μεταδώσῃ τὴν νόσον. Διὰ τοῦτο πρέπει ν' ἀποφεύ-

γη ὁ ὑγιής τὴν διαρκή καὶ συχνήν ἐπίσκεψιν νοσοῦντων, καὶ τὴν διαρκή διαμονήν ἐν οἰκίᾳ ὑπάρξαντος νοσοῦντος ἐξ ἐπιδημικῆς νόσου, διότι τὸ μίasma κορραίνει τὴν ἐπιφάνειαν τῶν τοίχων, καὶ πάντοτε διαχύνεται ἐν τῷ ἀέρι τοῦ θαλάμου. Διὰ τοῦτο εἶνε ἀνάγκη ἐν οἰκίᾳ, ἐνθα ὑπῆρξε νοσῶν ἐκ νόσου ἐπιδημικῆς καὶ κολλητικῆς, πρὶν τις κατοικήσῃ νὰ ξυσθῶσιν οἱ τοῖχοι, ἢ τοῦλάχιστον νὰ ἐπιχρισθῶσι καλῶς δι' ἀσβέστου ἐχούσης χρῶμα ἐξ ὑδραργύρου, ὡς ἐστὶ τὸ κωνάβαρι· τὸ πάτωμα νὰ πλυθῆ καλῶς διὰ λεπίθας (στῆκτης), τὰ παράθυρα νὰ μένωσιν ἀνοικτά, καὶ νὰ τεθῆ ἐν τῷ θαλάμῳ μίγμα πρὸς ἐξαγωγήν ἀτμῶν χλωρίου, ὕπερ κατασκευάζει ὁ φαρμακοποιός.

Τὸ μίσμα κολλητικῶν νόσων προσκολλάται πολὺ ἐπὶ τῶν μαλλίνων ἐνδυμάτων καὶ μάλιστα τῶν μαύρων, καὶ αὐτῶ δύναται νὰ μεταδοθῆ ἢ νόσος διὰ τῶν τοιούτων ἐνδυμάτων, ὅταν ὁ φορῶν ταῦτα μένη ἐν θαλάμῳ μεμιασμένῳ, καὶ ἐξελεθῶν τούτου μεταβῆ εἰς θάλαμον ὑγιῶς. Οὕτως μετεδόθη ἐνίοτε ἢ εὐλογία καὶ παρ' αὐτοῦ τοῦ ἱατροῦ εἰς ἄλλους· διὰ τοῦτο εἶνε ἀνάγκη ὁ ἱατρὸς καὶ πᾶς πλησιάζων νοσοῦντα ἐκ κολλητικῆς νόσου νὰ ἐνδύεται λευκὰ ἐνδύματα λιπῶ· διότι ταῦτα δὲν διατηροῦσι τὰ μίσματα· ἐν γένει πρέπει σῶμα καὶ ἐνδύματα νὰ ὦσι πολὺ καθαρὰ· διότι τὸ μίσμα προσκολλάται περισσότερον εἰς τὰς ριπαρὰς ἐπιφανείας.

Ἐπιδημίαι παρ' ἡμῖν κολλητικαὶ διὰ τῆς προσεγγίσεως εἶνε ἢ ἰδίως ἢ εὐλογία, ὁ διφθερίτης, ἐὰν μάλιστα ἂ προσεγγίσας εἰσπνεύσῃ τὰ χυῶτα τοῦ πάσχοντος· αὐτῶς καὶ διὰ τὸν κοκίτην, τὴν κοκκίην, κλπ. ὑπάρχει ζήτημα ἂν ὁ πάσχων ἐκ τοιούτων νόσων πρέπει νὰ μένη ἐν τῇ ἰδίᾳ οἰκίᾳ; ἢ νὰ σταλῆ ἐκτὸς τῆς πόλεως ὁ λόγος εἶνε ὁ φόβος μὴ τὸ μίσμα διαδοθῆ καὶ εἰς τὰς γειτονικὰς οἰκίας. Ὁ παρ' ἡμῖν νόμος περὶ κολλητικῶν νόσων κελεύει ἵνα ὁ πάσχων μένη ἐν τῇ οἰκίᾳ του, περιορισμένος ἐνθα νὰ ἐφαρμόζωνται πάντα τὰ διατεταγμένα περὶ καθαριότητος καὶ καταστροφῆς μίσηματος, περὶ ὧν ἐν τῷ Φοίβῳ ἄλλοτε διελάβημεν, καὶ ἐν τῇ συνεκδήμῳ ὑγιεινῇ διεξοδικώτερον δίδονται ὁδηγίαι. (Ἐκδ. Β' σελ. 12.)

Τὸ παραγόμενον μίσμα ἐξ ἐνὸς νοσοῦντος καλῶς περιποιημένου δυσχερῶς διαδίδεται διὰ τοῦ ἀέρος εἰς παρακειμένης οἰκίας, ἐὰν γίνεται φροντὶς ὅπως τὰ πρὸς τὴν ἔχου-

σαν οἰκίαν τὸν νοσοῦντα παράθυρα μένωσι διαρκῶς καλῶς κεκλιμένα.

Ἐὰν ἐν νοσοκομείῳ ὑπάρχουσι πολλοὶ νοσοῦντες ἐξ ἐπιδημικῆς νόσου, πρέπει αἱ κλῖναι νὰ ὦσι πολὺ ἀραιωμέναι, καὶ πολὺ ὀλίγαι νὰ ὦσιν ἐν ἐκάστῳ θαλάμῳ, ἐφαρμοζομένων συνάμα πάντων τῶν μέσων πρὸς καταστροφήν τοῦ μίσηματος.

Ἐὰν ἐν ἰδιωτικῇ οἰκίᾳ ὑπάρχωσι πολλοὶ νοσοῦντες ἐπιδημικῶς πρέπει νὰ ἀραιωθῶσι οὗτοι μεταφερόμενοι ἀλλαχοῦ.

Μεγάλως συνταλοῦσι πρὸς τὴν ἐπίτασιν ἐπιδημίας οἱ ἀπόπατοι, ὅταν ἐκπέμπωσιν ἄσμάς, καὶ ὦσιν ἐκτεθειμένοι ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ. Πάσης οἰκίας οἱ ἀπόπατοι πρέπει νὰ καθαρίζωνται, νὰ πλύνωνται δι' ἀφθόνου ὕδατος, νὰ ἐμβρέχωνται διὰ χλωρούχον τιτάνου, διὰ διαλύσεως θεικοῦ σιδήρου (βιτριολίου) κλπ. περὶ ὧν ἰδὲ συνέκδημον ὑγιεινῆν ἔκδ. Β' σελ. 12.

Β'. ΥΓΙΕΙΝΗ ΕΚΑΣΤΟΥ

Περὶ τῶν καθ' ἡλικίαν ἐνδυμάτων.

Τὸ εἶδος τῆς κατασκευῆς, καὶ τῆς ποιότητος τοῦ ὑφάσματος διὰ ἐνδυμα δὲν ἀρμόζει εἰς πᾶσαν ἡλικίαν.

Τὸ βρέφος φύσει περιψύχεται (κρυώνει) εὐκολώτερα πάσης ἄλλης ἡλικίας. Τὸ δὲ κρανίον τῶν βρεφῶν ἐπειδὴ δὲν εἶνε εἰσέτι ἐπὶ τῶν μερῶν τῆς κορυφῆς ἀπωστεωμένον· ἀλλ' εἶνε μαλακόν, ὁ δὲ ἐγκέφαλος καλύπτεται μόνον ἐκ τοῦ δέρματος τοῦ βρέφους, τὸ ὅποιον εἶνε μαλακόν καὶ ὀλιγότριχον, ὑψίσταται εὐκόλως περιψύξει· ὅταν ἢ κεφαλῆ μένη ἀσκεπής· ἐν δὲ εἰς ἄλλας ἡλικίας, ὑπάρχοντος τοῦ κρανίου ἀπωστεωμένου, καὶ μαλλιανοῦ, δυσκόλως περιψύχεται τὸ ἐσωτερικὸν αὐτοῦ.

Ἀνάγκη λοιπὸν ἢ κεφαλῆ τοῦ βρέφους ἅμα γεννηθῆ τοῦτο νὰ διατηρῆται καταλλήλως κεκαλυμμένη διὰ σκουφίας ἵνα ἐμποδίζηται ἢ περιψύξις τοῦ κρανίου ἐκ τῆς ἐπαφῆς τοῦ ἀέρος. Τὸ δὲ ἄλλο σῶμα τοῦ βρέφους ὡσαύτως νὰ διατηρῆται πανταχόθεν καλῶς κεκαλυμμένον ἐν σπαργάνοις ἵνα μὴ καὶ τοῦτο περιψύχῃται ἐκ τοῦ ἀέρος. Νὰ διατηρῆται ἐπὶ θέσεως

θερμῆς, καὶ νὰ καλύπτεται ἐλαφρῶς δι' ἀραιοῦ ὑφάσματος καὶ αὐτὸ τὸ πρόσωπον.

Τὸ εἶδος τῶν καλυμμάτων τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ σώματος τοῦ νηπίου δὲν εἶνε ἀδιάφορον. Ἡ κεφαλὴ δὲν πρέπει νὰ καλύπτεται διὰ μαλλίνης σκουφίας, ἀλλὰ διὰ βαμβακερῆς· διότι τὸ μαλλινὸν διατηρεῖ πολὺ τὴν ζωϊκὴν θερμότητα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἐκ δὲ τῆς μεγάλης θερμότητος καὶ ἐκ τῆς μείζονος ἐξατμίσσεως τῶν ὑγρῶν, καὶ τῆς διατηρουμένης ἐκ τούτων ὑγρασίας, ἐξ ἧς γίνονται συμφορήσεις αἵματος καὶ βλάβαι, γίνονται ἐρεθισμοὶ τοῦ δέρματος καὶ ἐξανθήματα. Πρέπει λοιπὸν ἢ σκούφια νὰ ἦνε βαμβακερὴ ἐλαφρὰ, ὥστε νὰ ἐξέρχεται τὸ περιττὸν τῆς ζωϊκῆς θερμότητος· ἵνα δὲ διατηρηθῆται μετρία θερμότης τοῦ κρανίου, ἐπικαλύπτεται ἢ σκούφια δι' ἄλλου τινὸς ὑφάσματος βαμβακεροῦ καὶ τούτου.

Τὰ δὲ σπάργανα ἔστωσαν τὰ ἀμέσως ἐφάπτοντα τὸ σῶμα βαμβακερὰ μαλακά, ἄνευ πτυχῶν (σούφρων) καὶ ἐπ' αὐτῶν ἔστω σπαργανὶς μαλλίνη ἵνα διατηρῆ τὴν ζωϊκὴν θερμότητα.

Καὶ ἡ σκούφια καὶ τὰ σπάργανα πρέπει συνεχῶς ν' ἀλλάζωνται· διότι ἡ διατήρησις τῆς ἐκ τοῦ σώματος ἐξερχομένης ἀτμοειδῆς ὑγρασίας, ἣτις εἶνε δρυμεία, ἐπιφέρει ἐρεθισμοὺς τοῦ τρυφεροῦ δέρματος, καὶ ἐξανθήματα, συγκαύματα, κλπ.

Γ'. ΥΓΙΕΙΝΗ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ

Περὶ προδρομικῶν συμπτωμάτων ἐνδοχομένης νόσου.

Ἡ λογικὴ ἀπαιτεῖ ὅταν τις ὑφίσταται διατάραξιν τῆς ὑγείας νὰ ζητήσῃ συμβουλὴν ἰατροῦ. Συμβαίνει ὅμως πολὺ λάκεις στέρησις τούτου, εἴτε διότι αὐτὸς ὁ πάσχων ἀπιφεύγει τὴν συμβουλὴν ἰατροῦ τῇ ιδεῇ, ὅτι ἡ πάθησις εἶνε μικρά, καὶ παρελεύσεται αὐπομάτως ἄνευ ἐπιβλαβῶς ἀποτελέσματος, εἴτε διότι εὕρεσκειται ἐν ὁδοπορίῳ, ἢ ἐν τόπῳ ἐνθα ἰατρὸς οὐδόλως διαμένει. Ἄλλοτε δὲ ἐπισυμβαίνει νοσηρὰ διατάραξις τῆς ὑγείας αἴφνης τὴν νύκτα ἢ καὶ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ὄραν ἰατρὸς οὐ δύναται προσελθεῖν ἀμέσως, ἢ οὐδόλως εὕρεσκειται.

Ἐν τοιαύτῃ λοιπὸν περιπτώσει τί χρὴ ποιῆσαι;

Ὁ πατὴρ τῆς ἰατρικῆς, ὁ ἱερός Ἰπποκράτης, λέγει ὅτι

πᾶς ἄνθρωπος ὀφείλει ἔχειν ἰατρικὰς γνώσεις ἵνα διὰ τούτων δύναται καὶ τὴν ὑγίειαν διατηρεῖν καὶ προφυλάττειν, καὶ τὴν πρόοδον τῆς νόσου προλαμβάνειν. Ὁ δὲ σοφὸς Πλάτωνος λέγει προσέτι ὅτι ἕκαστος ὀφείλει γνωρίζειν καὶ διακρίνειν τὴν τε πυρετώδη καὶ μὴ κατάστασιν τοῦ ἑαυτοῦ σφυγμοῦ (ὑγίειν. παρ. 24).

Ἡ μὲν διατήρησις καὶ προφύλαξις τῆς ὑγείας γίνεται διὰ τῆς γνώσεως τῶν τῆς ὑγίεινῆς κανόνων, περὶ ὧν ἀνάγνωθι τὴν Συνέκδημον Ἰγνιεινῆν ἢ δὲ πρόληψις τῆς προόδου τῆς νόσου γίνεται διὰ τῶν πρακτικῶν καὶ προχείρων γνώσεων τῆς συμπτωματολογίας, καὶ τῆς θεραπευτικῆς. Π. χ. ἔχεις τὸ σῶμα ἀπὸ πρᾶταις δυσκίνητου, ἀνονον παρὰ τὸ σύνθηες, τὸν σφυγμὸν ἀσυνήθη; εἶσαι κακοδιάθετος καὶ δύσθυμος; ἔχεις τὰς ὠμοπλάτας βεβαρυμένας, ἀνορεξίαν; Σημεῖον ὅτι ὑπέστης περὶ ψυξίαν (κρυολόγημα). Ἡ τοιαύτη κατάστασις παραμεληθεῖσα ἐντοτε παρέρχεται αὐτομάτως ἄλλοτε ὅμως ἀπολήγει εἰς βαρύτετην νόσον, διότι εἶνε πρόδρομος νόσου. Τί λοιπὸν ποιητέον;

Κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν διατηρεῖ τὸ σῶμα θερμὸν ὅσον ἀνέχεται. Ἐὰν ὁ καιρὸς ἦνε κακὸς, ἦνε ψυχρὸς καὶ ὑγρὸς, μένε ἐν τῷ θαλάμῳ κλινηρῆς, ἢ καλῶς ἐνδεδυμένος μένε ἐπ' ἀνακλιντροῦ. Ἄν διψᾷς πίνε χλιαρὰ ποτὰ, σομάδα, πορτοκαλλάδα, ψωμόνερον, κτλ. Ἄν μὴ πεινᾷς, μὴ τρώγε, ἐὰν πεινᾷς λάβε ρόφημα (σούπαν) ἐξ ἐλαφροῦ ζωμοῦ κρέατος μετὰ πάστας πολφοῦ (φιδὲ) ἐνθα πασπάλισον, εἰ βούλη, καὶ πέπερι. Ἐὰν δὲ ὁ καιρὸς ἦ αἰθριος, ποίησον περίπατον ὑπὸ τὸν ἥλιον ἵνα διαθερμανθῇ τὸ σῶμα, καὶ αὐξήσῃ ἢ διὰ τοῦ δέρματος διαφόρησις.

Ἐὰν ὅμως ἡ κακουχία ἐξακολουθῇ, ποίησον τὸ ἐσπέρας ποδόλουτρον ἀπλοῦν, ἢ μετὰ σπόριον λειοτετριμμένου συνάππεως, (ἴδ. Φοῖβον Γ'. σελ. 140) μεθ' ὃ ἐντρίφθητι δι' ἀλοιφῆς ἀμμωνίας, (ἴδ. Φοῖβον ἔτους Δ'. σελ. 15) ἢ δι' οἶνοπνεύματος μετὰ πεπέρεως· πτε θερμὸν ποτὸν τείου, ἀνθέων φιλύρας, ἢ ἀκτῆς, καὶ καλύφθητι καλῶς πρὸς διαθερμανσιν τοῦ σώματος καὶ αὐξήσῃ τῆς ἀδήλου διαπνοῆς· ἔχει δὲ τὴν κορυφὴν τῆς κεφαλῆς θερμὴν.

Τὴν ἐπιποδοῖν ἐὰν ἢ αὐτὴ κατάστασις ἐξακολουθῇ, καὶ ἦσαν δυσκαίλιος λάβε τὴν πρώτην ἐλαφρὸν καθάρσιον, διατήρει δαιταν ἐκ ροφήματος, καὶ πίνε ὅταν διψᾷς ποτὰ οὐχί

ψυχρά· τὸ δὲ ἐσπέρας ποιήσιν αὐθις ποδόλουτρον, ἐντρί-
φθητι δὲ ἀλοιφῆς ἀμμωνίας, καὶ πῖε θερμὸν ποτὸν.

Ἐὰν δὲ τὴν τρίτην ἡμέραν ἡ νοσηρὰ αὕτη κατῆστασις
ἐξακολουθῆ, προσκάλεσον ἰατρὸν· ἐὰν δὲ οὗτος ἀπουσιάξῃ,
καὶ βῆξ ἀνεφάνῃ, καὶ δίψα, καὶ ἔξαιψις θερμότητος μετὰ κε-
φαλαλγίας, ἢ σκοτοδινίας, καὶ πόνος τις ἐπὶ τοῦ θώρακος,
φλεβοτομήθητι 50 ἢ 40 δρ. αἵματος, ἐὰν μὴ ἦσαι ἀναιμι-
κός, ἢ ἐπίθεσον ἐπὶ τῆς ἀλγούσης χώρας ὅ μεχρις 8 βδέλ-
λας, ἢ σικύας τινάς. Ἐὰν ἡ νόσος ἐπιμένῃ, ἐπιζήτησον ἀρ-
μόδιον ἰατρὸν καὶ μακρὰν ὄντα.

Δ. ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΝΟΣΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ

Περὶ αἱμοπτύσεως.

Αἱμοπτυσία καλεῖται ὅταν τις βήξῃ καὶ ἐκβάλλῃ φλέγ-
μα ἀναμεμιγμένον μετὰ τοῦ αἵματος, ἢ καὶ καθαρὸν αἷμα
ἐρυθρὸν καὶ ὑφρώδες. Προέρχεται τοῦτο συνήθως ἐξ αἱμορ-
ραγίας τῆς βλενομεμβράνης τῶν βρόγχων τῶν πνευμόνων,
καὶ δύναται νὰ ἐκπηγάξῃ ἢ ἐκ τῶν πρὸς τὴν τραχεῖαν ἀρ-
τηρίαν χονδρῶν βρόγχων τῶν πνευμόνων ἢ ἐκ λεπτοτέρων
ἐντὸς τοῦ πνεύμονος ὄντων.

Εἶνε δύο εἰδῶν αἱμόπτυσις. Μία ἑτεροπαθῆς, δηλαδὴ προ-
ερχομένη ἐξ ἐκτάκτων περιπτώσεων, ἐκ συμφορήσεων τοῦ
πνεύματος ἕνεκεν μεταστάσεως αἵματος αἱμορροΐδων, ἕνε-
κεν παύσεως τῶν ἐμμήνων εἰς τὰς γυναῖκας, ἕνεκεν μεγά-
λου θυμοῦ, φανῶν, καταπτώσεως καὶ κτυπήματος ἐπὶ τοῦ
στήθους, ἢτε γίνεται συμφόρησις αἵματος εἰς τοὺς πνεύμο-
νας, ἐξ εἰσπνοῆς ἀτμῶν δρυμῶν, κλπ.

Ἡ ἄλλη αἱμόπτυσις εἶνε ἰδιοπαθῆς προερχομένη ἐξ
ὀργανικῆς βλάβης τῶν πνευμόνων, ὡς εἶνε ἡ φυματώσις.

Ἐν τῇ ἑτεροπαθῇ αἱμοπτύσει, ἣτις ἐνίοτε εἶνε μεγάλη, ἐν
νεκροψίᾳ οὐδὲν φαίνεται πάσχον ἐν τοῖς πνεύμοσιν. ἐν δὲ
τῇ ἰδιοπαθῇ εὐρίσκονται ὀργανικαὶ βλάβαι τῶν πνευμόνων
ἐκ τῶν ὁποίων διαρρηγνύεται φλεβίδιον καὶ ἐπέρχεται ἡ
ἐξαγωγή τοῦ αἵματος μετὰ τῶν ὑλῶν τοῦ πάθους. Τὸ αἷμα
τοῦτο εἶνε ὅτε μὲν ἐρυθρὸν, ὅτε δὲ ὑπομόλαν, καὶ ἄλλοτε φλέγ-
μα αἱμόφυρτον πυώδες.

Ἐπάρχει καὶ αἱμόπτυσις ἄλλου αἰτίου ἀποτέρου καὶ ἐκ-

τὸς τῶν πνευμόνων, εἴτε ἐκ καταρροῆς, εἴτε ἐκ σφοδροῦ
βηχός, εἴτε αὐτομάτως γίνεται ρήξις φλεβός τινος ἐπὶ
τῆς ὀπισθίας κοιλότητος τῆς ρινός· τὸ αἷμα τοῦτο κατ' ὀλί-
γον διαχύνεται ἐπὶ τοῦ φάρυγγος, καὶ ἐμβρέχει τοῦτον, ἐὰν
ἐν τῷ αὐτῷ περιπτώσει βήξῃ ὁ οὕτως ἔχων, ἐξέρχεται μετὰ
τοῦ φλέγματος καὶ αἷμα, ὅπερ φαίνεται ὡς ἂν ἐξῆλθεν ἐκ
τῶν πνευμόνων· ἀλλ' οὐχ οὕτως ἔχει. Τὸ αἷμα ἐξέρχεται
μετὰ τῶν φλεγμάτων μεμιγμένον, ὡς ἐξέρχεται ὁ καφῆς
μετὰ τοῦ φλέγματος μεμιγμένος ὅταν βήξῃ τις ἄμα πῖνῃ
καφέν· διότι καὶ ὁ καφῆς ἔχει ἐμβρέξει τὸν φάρυγγα κατα-
πινόμενος. Ἐνίοτε εἶνε τοσοῦτον κατάδηλος ἡ τῷ αὐτῷ αἱμό-
πτυσις, ὥστε ἐὰν τις ἐπισταμένως θεωρήσῃ τὸν φάρυγγα,
παρατηρεῖ ἔχνος ροῆς αἵματος ἐκ τῶν χουανῶν τῆς ρινός ἐπὶ
τοῦ φάρυγγος. Τοῦτο καταφανέστερον γίνεται ἐὰν ὁ οὕτως
αἱμοπτύων φυσίξῃ τὴν μύτην του, παρατηρεῖ ἐπὶ τοῦ ρινο-
μάκτρον μιξώδη ὕλην αἱμόφυρτον.

Εἰς τὰ βόρεια κλίματα ἔνθα οἱ πνεύμονες ἐνεργοῦσιν ἐρ-
γαζόμενοι ἰσχυρότερον καὶ ταχύτερον ἵνα πολλὴ ζωογονή-
σωσι τὸ αἷμα, καὶ παρέξωσι μεγαλειότερον ποσὸν ζωϊκῆς
θερμότητος ὅπως ἐπαρκῆ τὸ σῶμα κατὰ τοῦ περιβάλλοντος
ψύχους, καὶ ἵνα ἡ θέρψις γείνη πλειότερα· διότι εἰς τὰ ψυ-
χρὰ κλίματα ἡ χώνευσις τῶν τροφῶν γίνεται ταχύτερα, καὶ
ἀπαιτεῖται μεγαλειότερα καὶ ἰσχυροτέρα τροφή, οἱ πνεύμο-
νες ἐκεῖ ὑπόκεινται εὐκολώτερον εἰς παθήσεις ὀργανικῆς,
εἰς φθίσιν, πρὸς ἣν συντελεῖ καὶ τὸ ψύχος καὶ ἡ ὑγρασία,
τῆς ὁποίας σημαντικὸν σύμπτωμα εἶνε ἡ αἱμόπτυσις· ἐκεῖ
εἰς 100 αἱμοπτύοντες οἱ 99 εἰσὶν φθισικοί, καὶ εἰς δὲν εἶνε.

Παρ' ἡμῶν καὶ παρὰ τοῖς θερμοῖς κλίμασι οἱ πνεύμονες
οὐ πολλὴ κουράζονται, διότι καὶ ἡ ἀναπνοὴ βραδυτέρα γίνε-
ται, καὶ ἡ ζωϊκὴ θερμότης μετρίως ἔχει· διότι πλεονάζει ἡ ἐξω-
τερικὴ θερμότης τοῦ ἀέρος, διὰ τοῦτο οἱ κύττοι τῶν κλι-
μάτων τούτων ὑπόκεινται ὀλιγώτερον εἰς τὴν φυματώσιν
ὅταν μάλιστα ζῶσιν ἐν καθαρῷ ἀέρι καὶ μὴ ὑγρῷ καὶ ψυ-
χρῷ. Εἶνε δὲ ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις ἡ φθίσις ἔτι μᾶλλον
σπανιωτέρα, διότι εἰς ταῦτα ἐπικρατεῖ ὁ διαλείπων ἐλώδης
πυρετός, ὅστις ἀποκρούει τὴν φθίσιν. Εἰς τούτους μεταξὺ 100
αἱμοπτύοντων δύναται τις εἰπεῖν ὅτι μόλις πέντε εἰσὶν φθι-
σικοί, οἱ ἄλλοι ὑφίστανται ἑτεροπαθῆ ἢ κατὰ σύμπτωσιν αἱ-
μόπτυσιν.

Οἱ διάφοροι στηθοσκοπικοὶ ἤχοι τῶν πνευμόνων, οἱ φαν-

Ε. ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ

Κινίνη Θεϊκή.

Ἡ κινίνη ἐξαγομένη ἐκ τοῦ φλοιοῦ τῆς Κίνας, ἔχει τὰς αὐτὰς ιδιότητας τούτου· ἀλλ' ὑπὸ δόσιν πολὺ μικροτέραν, διότι περὶ τοὺς τρεῖς κόκκους Κινίνης ἐμπεριέχει μίαν δραχμὴν καλοῦ φλοιοῦ Κίνας. Ἡ δύναμις τῆς Κινίνης εἶνε ἠρωϊκὴ· ἀλλ' ἀπαιτεῖται ἐπισταμένη χρῆσις.

Καταβάλλει τὸν διαλείποντα πυρετὸν· ἀλλὰ πρὸς μείζονα ἐπιτυχίαν δέον ὅπως δίδεται τοῦλάχιστον μίαν ὥραν πρὸ τῆς ἐφόδου αὐτοῦ. Ἡ δόσις ἐστὶ παρ' ἡμῖν ἐκ 10 κόκκων μέχρις 20 ἀνὰ 5 κόκκους κατὰ ἡμίσειαν ὥραν. Ὁ ἀρμωδιώτερος τρόπος τῆς λήψεως ἐστὶν ἡ κόκκισ ἐπὶ ὕδατος κοχλιαρίου, ἢ καφέ. Ἐπι μᾶλλον ἐπιτυγχάνει ἐὰν ἢ ἠνωμένη μετὰ κόκκους πεφρυγμένου καφέ· εἰς καταπότια ἐνεργεῖ βραδύτερον· πρέπει νὰ δίδηται οὕτως ὅταν πρόκηται νὰ ἐνωθῇ μετὰ ἄλλης τινὸς φαρμακευτικῆς ὕλης, οἷον ἐκχυλίσματος νάρδου, κλπ.

Δίδεται καὶ ἐν διαλύσει ἐν ὕδατι 20 κόκκοι ἐν 25 δραχμ. ὕδατος, ἐνθα προστίθενται στάγματα ὀλίγα ὕσα ἀρκοῦσι πρὸς διάλυσιν θεϊκοῦ ὀξέος, διαλύεται καὶ τῇ προσθήκῃ κιντρικοῦ ἢ τρυγικοῦ ὀξέος· ἀλλὰ τότε μειοῦται ἡ δύναμις αὐτῆς, ἐν ᾧ διὰ τοῦ θεϊκοῦ ὀξέος αὐξεται.

Γνωστὸν ἔστω ὅτι τοὺς διαλείποντας ἐρχομένους πυρετοὺς πρὸς τὸ ἐσπέρας ἡ κινίνη οὐ θεραπεύει, εἰς δὲ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐλώδεις, καθ' ὧν ἐπιτυγχάνει, ἵνα μὴ γείνηται ὑποτροπιάσις πρέπει νὰ δίδηται συνεχῶς ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας τὴν πρωΐαν. Τὴν μὲν πρώτην ἡμέραν 20 κόκκοι, τὴν δευτέραν 15, τὴν τρίτην 10 καὶ τὴν τετάρτην 5.

Εἰς τινὰς περιστάσεις, ὅταν ὁ στόμαχος οὐδὲν ἀνεχθῆται τὴν κινίνην, γίνεται χρῆσις ταύτης διὰ κλύσματος, ἀλλὰ τοῦτο δέον γενέσθαι τῇ διαταγῇ τοῦ ἱατροῦ. Ἄφελει κατὰ τοῦ συνεχοῦς πυρετοῦ, διδομένη ὑπὸ κλύσμα τὴν πρωΐαν ὑπὸ δόσιν 10 κόκκων διαλελυμένη διὰ σταγμάτων θεϊκοῦ ὀξέος ἐν ὕδατι δραμ. 25· ἐκτελεῖται ψυχρὸν. Ἐυλοτε γίνονται ἐντριβαὶ τῆς κινίνης ὅπως εἰσαχθῇ διὰ τῆς τοῦ δέρματος ἀπορροφῆσεως· ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει διαλύεται κινίνης μέγα ποσόν, ἡμισεῖα μέχρι μίαν δραχμὴν κατὰ τὴν ἡλικίαν καὶ

κράσιν κλπ. ἐν οἶνοπνεύματι οὐχὶ πολὺ ἰσχυρῶ καὶ ἐντρίβεται μεθοδικῶς ὑπὸ τὰς μοσχάλας, τὰ πλάγια τῆς κοιλίας καὶ τὸ ἐσωτερικὸν τῶν μηρῶν.

Ζ. ΠΡΟΧΕΙΡΟΙ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑΙ ΣΚΕΥΑΣΙΑΙ.

Περὶ τοῦ τρόπου τῆς κατασκευῆς τῶν ἱατρικῶν.

Δὲν εἶνε ἀδιάφορον ἂν ἐν ἱατρικῶν βράξῃ ὀλίγον ἢ πολὺ, ἢ μόνον ζεματάται. Ἐκ τῶν τοιούτων βαθμῶν τῆς βράσεως τὰ πλείεστα φυτικὰ ἱατρικὰ λαμβάνουσι διάφορον ιδιότητα. Ὅθεν ἕκαστος προπαρασκευάζων ἐν τῇ οἰκίᾳ του οἶον δῆποτε ἱατρικὸν ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ καλῶς τὰυτα. π. χ.

Τὸ λεγόμενον κολόμβιον χρῆσιμον κατὰ τῆς διαρροίας ὡς τονικόν, ἐὰν γείνη ἔγχυμα (ζεματισμένου) καθίσταται πικρότερον παρ' ἐὰν γείνη ἀφέψημα (βράση πολὺ).

Ὁ Ἰσλανδικὸς λιχίν, ὅστις χρησιμεύει εἰς τοὺς στηθικοὺς ὑπὸ ἔγχυμα εἶνε πικρὸς καὶ μόνον τονικός· ὑπὸ ἀφέψημα γίνεται πρᾶντικὸς καὶ μαλακτικὸς.

Ἡ κίνα ὑπὸ ἔγχυμα ὀλίγον ὠφελεῖ, ὑπὸ ἀφέψημα ἐνεργεῖ ἄριστα.

Ἡ ρίζα τοῦ ὀφίτου (rad. Serpentariae) ἐὰν γείνη ἀφέψημα ἀποστερεῖται τῆς ἀντιπυρετικῆς ιδιότητος αὐτῆς.

Ἡ συνεχῆς χρῆσις τῶν ἱατρικῶν ἐπιφέρει ἐλάττωσιν τῆς ἐνεργείας, π. χ. τὸ ὅπιον διὰ τῆς συνεχοῦς χρήσεως ἀποστερεῖται τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καὶ ἀπαιτεῖται ἡ ἐπαύξεισις τῆς δόσεως ἵνα ἐπέλθῃ ἀποτέλεσμα. Ἐν τούτοις καθαρτικὰ τινὰ ἐπιφέρουσι τ' ἀντίστροφον· ὅσον περισσότερο καιρὸν γίνεται χρῆσις αὐτῶν, τόσο αὐξεται ἡ δύναμις των. Τοιαύτην ιδιότητα ἔχει καὶ τὸ ἐμετικόν (ἐμετικὴ τρυβί).

Ἡ δόσις τοῦ καθαρσίου πρέπει νὰ γείνηται μικροτέρα ἀναλόγως τῆς ἐλαττώσεως τῶν δυνάμεων τοῦ νοσοῦντος.

Τινὰ καθάρσια δύναται νὰ δωθῶσι καὶ εἰς μεγάλην δύσιν χωρὶς νὰ ἐπιφέρωσι βλάβην, ἐνεργουσιν ὅμως ἀσφαλῶς. Τοιαῦτά εἰσιν τὸ ὕδωρ τῆς ἀλόης, καὶ τὰ οὐδέτερα ἄλατα, (ἄλλας τῆς Ἀγγλίας), τὸ κρεμόρι, κλπ.

Ἡ δόσις τοῦ καθαρσίου διαφέρει καὶ κατὰ τὴν ἀσθένειαν, π. χ. τὸ ἐμετικόν εἰς τὰς πυρετώδεις νόσους ἐνεργεῖ ἐκόλως, καὶ εἰς τὰς νευροπαθείας ὅμως δυσκόλως.

Είπομεν ἐν σελ. 113 Φοίβου ἔτους Δ' ὅτι τὸ καθάρσιον ἐνεργεῖ καλῶς λαμβανόμενον τὴν πρῶταν, τ' αὐτὸ ἀνάγεται καὶ εἰς ἄλλα φάρμακα, λέγομεν ὅτι τὰ διουρητικὰ δοτέον τὴν ἡμέραν μᾶλλον ἢ τὴν νύκτα. π. χ. τὰ πραιντικὰ φάρμακα δοτέον μᾶλλον τὸ ἑσπέρας ἢ διευκολυνθῆ ὁ ὕπνος, ὅστις μεγάλως ὠφελεῖ. Ἐὰν δίδωνται ὡς ἀνάδυνα πρὸς παύσιν πόνων περιοδικῶν δοτέον ταῦτα τρεῖς ἢ δύο ὥρας πρὸ τῆς ἀναφανήσεως τούτων. Αἱ ἐπαλοιφαὶ γενέστωσαν μᾶλλον τὴν πρῶταν νύκτου ὄντος τοῦ πάσχοντος.

Τὰ καταπότια, καὶ μάλιστα τὰ προξενούοντα ἐρεθισμὸν εἰς τὸν στόμαχον ὡς εἰσὶν τὰ κατασκευασμένα ἐκ νιτρικοῦ ἀργύρου ἢ ἀρσενικοῦ ληπτέα ὀλίγων πρὸ τοῦ φαγητοῦ.

Τινὰ ἰατρικὰ εἰσι φύσει ἐπίβουλα, διδόμενα συνεχῶς ὑπὸ μικρὰν δόσιν διαμένουσιν ἐν τῇ διοργανισμῷ ἄνευ δυσαιρέτου ἀποτελέσματος καίτοι εἰσὶν ἐχθρὰ τῆς ζωῆς καὶ δηλητηριώδη, ὡς εἰσὶν αἱ σκευασταὶ τοῦ ὑδραργύρου, τοῦ ἀρσενικοῦ, τοῦ μολύβδου, κλπ. καὶ αἴφνης ἐπιφέρουσι δυσαιρέστα ἢ καὶ ὀλέθρια ἀποτελέσματα. Καὶ ἡ δακτυλίτις διδόμενη ὑπὸ μικρὰν καὶ συνεχῆ δόσιν ἐνίοτε ἐπέφερεν αἴφνης δηλητηριώδη ἀποτελέσματα.

Ἡ ἰδιοσυγκρασία τοῦ σώματος ἐπιενεργεῖ μεγάλως εἰς τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἰατρικοῦ, τοῦ ὁποίου μεταβιβάζει τὴν ἰδιότητα. π. χ. ἡ κωλὴ εἰς τινὰς ἐπιφέρει ἐξάψεις, κρισμούς, δίψαν, κλπ. εἰς ἄλλους ἐρύθημα μετ' οἰδήματος ἐπὶ διαφόρων μερῶν τοῦ σώματος. ἐν εἰκοστῶν τοῦ κύκλου κινήσεως ἢρκει εἰς τινὰ φίλου μου ὅπως ἐπιφέρει ἐρυθρήματα, κρισμούς, οἰδήματα, καὶ πυρετώδη ἀνησυχίαν ἐπὶ 8 ἕως 10 ὥρας εἰς τοῦτον ἢ Κίνα οὐδὲν ἐπέφερε διαταρακτικόν. Τὸ ἐκδόριον ἐπιφέρει εἰς τινὰς μεγάλα ἐρυσιπέλατα. Εἰς τινὰς τὸ στύμι (ἀντιμόνιον) ἐπιφέρει πτυολισμὸν, ἄνευ πρῶσβολῆς τῶν ὀδόντων καὶ στομακᾶκης.

Τινὰ φάρμακα ἐπιφέρουσι διάφορον ἀποτέλεσμα ἀναλόγως τῆς δόσεως, καὶ ἄλλας ἀντίθετα. π. χ. ἡ θεϊκὴ σάβη ὑπὸ δόσιν 15 ἢ 20 δρ. εἶνε ἐξαιρετικὸν καθαρτικόν ὑπὸ δόσιν μικρὰν εἶνε διουρητικὴ. Ἡ δακτυλίτις ὑπὸ μεγάλην δόσιν εἶνε ἐμετοκαθαρτικόν ὑπὸ μικρὰν εἶνε διουρητικόν καὶ ἀντισηπικόν.

Πρέπει νὰ προτιμῶνται τὰ φυτικὰ ἢ ὀργανικὰ φάρμακα πρὸ τῶν ὀρυκτῶν καὶ μεταλλικῶν, διότι ἐκείνα συνοικιοῦνται

ἐυκολώτερον μετὰ τοῦ διοργανισμοῦ. Τὰ ἐγχόρια παρὰ τὰ ξένα. τὰ νεαρὰ παρὰ τὰ παλαιὰ. Τὰ οικονομικώτερα καὶ καλὰ παρὰ τὰ πολυδάπανα. διότι ἡ κένωσις τοῦ βαλαντίου τοῦ ἀσθενοῦς ἐν καιρῷ νόσου ἀποτελεῖ νέαν νόσον ἠθικὴν.

Ἀπόφευγε τὰ νεοφανῆ ἰατρικὰ, καὶ τὰ ἐρχόμενα προπαρασκευασμένα ἐξ Εὐρώπης.

Ἀσυμβίβαστα ἰατρικὰ.

Πάντα τὰ ἰατρικὰ δὲν δύνανται νὰ ἐνωθῶσιν, ἢ νὰ βρῶσιν ὁμοῦ· διότι ὑπάρχουσι πολλὰ ἀσυμβίβαστα πρὸς ἄλληλα. π. χ. τὸ ἀφέψημα τῶν κικκιδίων ἐνωθὲν μετὰ ὕδατος ἀσβέστου ἀποτελεῖ κατακάθισμα ἀδιάλυτον, καὶ ἀνωφελές, τ' αὐτὸ γίνεται μετὰ πηκτικῆς, λευκώματος, μετὰ οὐδετέρων ἀλάτων, μετὰ ἐμετικοῦ κλπ. Ὅτε ἡ κίνα μετὰ ἐμετικοῦ συμβιβάζεται.

Ἡ Κίνα δὲν ἐνοῦται μετὰ τῶν δυνατῶν ὀξέων, μετὰ τῆς ποτάσεως, σόδας, τιτάνου, κλπ. μετὰ τῶν ἀλάτων τοῦ σιδήρου, μετὰ τοῦ θεϊκοῦ ψευδαργύρου, διχλωροῦχου ὑδραργύρου, στυπτηρίας, μετὰ τῆς ἐμετικῆς τρυγός, μετὰ ἐγχύματος χαμαιμήλων, κολλόμβου, ρεβεντίου, καὶ μετὰ πάσης ὕλης ἐχούσης βυρσοδεψικὴν ἕλην.

Τὸ ρεβέντι ὡσαύτως δὲν ἐνοῦται μετὰ τῶν ρηθεισῶν ὑλῶν, ὡσαύτως καὶ ἡ σένη (σεναμική).

Ἡ ἀψηθία δὲν ἐνοῦται μετὰ τοῦ θεϊκοῦ σιδήρου, ψευδαργύρου, ὀξικοῦ μολύβδου, ἐμετικοῦ κλπ.

Ἡ στυπτηρία (στύψη) δὲν ἐνοῦται μετὰ τοῦ ὀξικοῦ μολύβδου, ἀνθρακικῶν ἀλάτων, ἀμμωνίας, τιτάνου, γαλακτωμάτων, κίνας, μαγνησίας, κικκιδίου, ἀλάτων ὑδραργύρου καὶ ἄλλων μεταλλικῶν.

Ἡ ἀμμωνία δὲν ἐνοῦται μετὰ τῆς στυπτηρίας καὶ μετὰ τῶν ἀλάτων. Τὸ καλόμελι μετὰ τοῦ κοινοῦ ἡλατος, μετὰ ἀλκαλίων, τιτάνου, χαλκοῦ, σιδήρου, μολύβδου καὶ στύμμεος (ἀντιμόνιον). Ἡ δακτυλίτις μετὰ τοῦ σιδήρου, μολύβδου, ἀργύρου, μετὰ τῆς κίνας, καὶ ἰωδούχου ποτάσεως.

Τὸ ἐμετικὸν μετὰ τῶν ὀξέων, κικκιδίων, ἀνθρακικῶν ἀλάτων, σάππου καὶ τῶν πλείστων τῶν πικρῶν καὶ στυπτικῶν, μετὰ τοῦ ρεβεντίου, κίνας κλπ.

Τὸ ὄπιον μετὰ τῶν ἀλκαλίων, ἀμμωνίας, ἀνθρακικῆς ποτάσεως καὶ σόδας, νιτρικοῦ ἀργύρου, ὀξικοῦ μολύβδου, ἀλάτων χαλκοῦ, σιδήρου, ὑδραργύρου, ψευδαργύρου κικκιδίου

δων, διότι πάντα κατακρημνίζουσι τὸ ὄπιον, καὶ ὁμως εἰν μετὰ τούτων δοθῆ εἰς κύνεις ἢ καταπότια ἐνεργεῖ καλῶς. Τὰ μᾶλλον ἐλαττώνοντα τὴν δύναμιν τοῦ ὄπιου ἰδίως τὴν ὑπνωτικὴν εἰσὶν ἢ ἰωδοῦχος πότασσα, ὁ καφέας, καὶ ὁ θεϊκὸς αἰθήρ.

Αἱ κικκιδικὴν ὕλην ἐμπεριέχουσαι ὕλαι εἰσὶν ὁ φλοιὸς τῆς δρυός, τῆς ροιάς, τὰ κικκίδια, τὰ ἐρυθρὰ ρόδα, κλπ.

Πολλάκις ἢ ἔνωσις δύο φαρμάκων ὁμοίας ἐνεργείας καθίστησιν ἀσφαλεστέραν ταύτην καὶ ὑπὸ μικροτέραν δόσιν. Ἡ Ἰπεκακουάνα μετὰ τοῦ ἐμετικοῦ ἀποτελεῖ ἀσφαλέστατον ἐμετικόν. Οὕτως γίνεται καὶ ἐκ τῆς ἐνώσεως δύο ἢ τριῶν ὁμοίας ἐνεργείας τοικῶν πικρῶν, στυπτικῶν, καθαρτικῶν, διουρητικῶν, ἀντισπασμωδικῶν, ναρκωτικῶν, κλπ.

Ἐὰν ἐνωθῶσι δύο ἰατρικὰ διαφόρου ἰδιότητος, ἀλλὰ συμβαζόμενα πρὸς ἄλληλα τ' ἀποτελεσμα γίνεται ἀσφαλέστερον, εἰν τὸ ἐν ἐνεργῇ ἰδίως ἐπὶ τοῦ στομάχου. Τὸ ὄπιον μετὰ τοῦ καλομέλιτος ἐπαυξάνει τὴν δύναμιν αὐτοῦ, μετὰ τοῦ στύμμεος τοῦ διαφορητικοῦ κλπ. αὐξεῖ τὴν διαφορητικὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ τὰς κατὰ τῆς νόσου ἐνεργείας του.

Ὁ ὑδράργυρος ἀπορροφᾶται εὐκολώτερον εἰν ἢ ἠνωμένος μὲ ζωϊκῆς ὕλης· ὅθεν διὰ τοῦ γάλακτος τῆς θηλαστρίας ὁ ὑδράργυρος ἐνεργεῖ ἀσφαλέστερον.

Ἡ φλεβοτομία διευκολύνει τὴν ἐνέργειαν τῶν καθαρτικῶν, ἐμετικῶν καὶ ὑδραργύρου.

ΙΑΤΡΙΚΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ.

Πολλὰ κατὰ παράδοσιν διατηρούμενα παρὰ τῷ λαῷ ἰατρικὰ εἰσὶν ἀξία λόγου· διότι ἐξεταζόμενα ὑπὸ ἐπιστημονικῆν ἔποψιν παρέχουσι στοιχεῖα ὅντως χρήσιμα πρὸς θεραπείαν, τὴν ὁποίαν αἰώνου πείρα ἐν ἰδίῳ κλίματι καὶ κατὰ παράδοσιν διατηρεῖ. Ἄν τινα τούτων δὲν ἐπιτυχάνωσι πάντοτε, τοῦτο ἀποδοτέον εἰς τὴν ἀκατάλληλον ἐφαρμογὴν, καὶ εἰς τὴν κακὴν κατασκευὴν. Περιοδεύοντες ἄλλοτε διαφόρους τόπους χάριν ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν ἐξ ἔρωτος πρὸς τὴν ἐπιστήμην, συνελλάξαμεν πᾶσαν σκευασίαν καὶ πᾶν ἄλλο φάρμακον διατηρούμενον παρὰ ταῖς γυναῖξί, ἀνδράσι, καὶ ἐμπείρικοῖς ἰατροῖς, καὶ πολλὰ τούτων εὖρομεν ἀξία θεραπευτικῆς χρήσεως· εἰσὶ τινα ἀναφερόμενα καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συγγραφεῦσι, παρὰ Διοσκουρίδου, Πλι-

νίου, Γαληνοῦ, κλπ. καὶ φαίνεται ὅτι διατηρήθησαν αἱ σκευασίαι αὐτῶν κατὰ παράδοσιν, διαδοχικῶς, παρὰ τῷ λαῷ ὅπερ ἀποδεικνύει καὶ τὴν συνέχειαν τῆς καταγωγῆς τῶν κατωίκων ἐκ τῶν πᾶν ἀρχαίων Ἑλλήνων.

Τοιοῦτων λοιπὸν ἰατρικῶν τὴν σκευασίαν καὶ τὴν χρῆσιν θέλομεν ἐξακολουθεῖ κατ' ὀλίγον δημοσιεύειν ὅπως ὁ βουλόμενος ποιῇ χρῆσιν. Ὅλαι αἱ φαρμακευτικαὶ σκευασίαι, ἐκ τὸς τῶν προερχομένων νεωτέρων ἐκ χυμικῶν ἐργασιῶν, νισθητήσαν παρὰ τῶν ἐπιστημόνων ἰατρῶν κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ληφθεῖσαι ἐκ τῆς πείρας τοῦ λαοῦ.

Ἰατρικὸν κατὰ χρονίων ἐξανθημάτων.

Λάβε θείου (θειοφίου) καὶ ἐλαίου ἴσα μέρη, ἀνάμειξον καλῶς, καὶ ἔμβαψον πανία παλαιὰ (ράκη) καὶ κούσου ἐπὶ τινος τριβλίου μεταλλίου (σαγανίου)· ἐν τῷ καίεσθαι ἐκρέει ὕλη ἐλαιώδης, ἣτις ἀποτελεῖ ἐμπυρευματικὸν ἐλαῖον λεγόμενον χυμιστί. Σύλλεξον τοῦτο ἐν φιάλῃ.

Ἐκ τοῦ ἐλαίου τούτου ἐπάλειψε ἅπαξ τῆς ἡμέρας τὸ ἐξάνθημα, καὶ ταχέως θεραπεύεται.

Ἄλλο.

Λάβε κόκκους σίτου ἐπίθεσον ἐπὶ πλακὸς σιδήρου λείας· λάβε σίδηρον τοῦ σιδερώματος λιβαν θερμόν, πίεσον διὰ τούτου τοὺς κόκκους τοῦ σίτου, ἐξ οὗ ἐκρέει περὶ αὐτοὺς ὕλη ἐμπυρευματικῶν ἐλαίου· διὰ τῆς ὕλης ταύτης ἐπάλειψε τοὺς ἔρπιτας, τὰς ξηρολιχίνας, ἅπαξ τῆς ἡμέρας, καὶ ἡθεραπεία γίνεται ταχέως.

Ἄλλο. Ἐπάλειψε τὸ ἐξάνθημα ἅπαξ τῆς ἡμέρας διὰ πίσεως ὕγρᾶς (κατραμίου) ἢ δι' ἀλοιφῆς ἐχούσης πάχος χοίρου καὶ κύνεως ἀλόης.

ΠΑΝΤΟΙΑ

Κοδεΐνη.

Ἐπιφέρει μετὰ τὴν ἐγερσιν ὕπνου ἥσυχον ἀνευ σκοτοδινίας, ἣν φέρει ἢ μορφίνη.

Ἄφελει κατὰ τοῦ βηχός, σπασμοῦ τῶν βρόγχων, κατὰ ἀϋπνίας, κατάρρου, βρογχίτου, ἀσθματος, κοκκίτου, ὑπὸ δόσιν $\frac{1}{2}$ μέχρι 1 κόκκου.

Τὰ μικροζωάρια τοῦ ἐλιώδους διαλείποντος πυρετοῦ ἐμ-
 φαλεύουσιν ἐντὸς τῶν τοῦ αἵματος σφαιριδίων, τρέφονται ἐκ
 τῆς ὕλης αὐτῶν καὶ τὰ καταστρέφουσι, ὑπόκεινται εἰς με-
 ταμορφώσεις.

Τὸ ὑπερμυγγανίον τῆς πυτίσεως θεωρεῖται ὡς ἀντίδο-
 τον κατὰ τοῦ τῶν δηλητηριαδῶν ὄφρα.

- Ἄρεταὶ σώματος
 ὑγίεια, ρώμη, κάλλος, καὶ ἀρτιότης.
 Ἄρεταὶ ψυχῆς
 φρόνησις, σωφροσύνη, ἀνδρεία, δικαιοσύνη.

Ἡ κατὰ φύσιν κατάστασις τοῦ σώματος εἶνε ἡ ὑγίεια ἢ
 παρὰ φύσιν κατάστασις εἶνε ἡ νόσος.

Δύο πράγματα, λέγει ὁ Ἱπποκράτης (ἐπιδημ.) πρέπει
 ὁ ἰατρὸς νὰ ἔχη κατὰ νοῦν· τὸ ὠφελεῖν τὸν νοσοῦντα, καὶ τὸ
 μὴ βλάπτειν αὐτόν. Ὅστις δὲν γνωρίζει καλῶς τὸ ὠφελεῖν,
 οὗτος δύναται πολὺ εὐκολώτερον παντὸς ἄλλου νὰ βλάψῃ
 τὸν πάσχοντα.

Ὁ δὲ Βασίλειος ὁ Κακαδόκης λέγει ἕτι « ὅτιν εἰσέλθῃ
 ἀρεπιστήμων ἰατρὸς εἰς ἀσθενῆ, ἀντὶ νὰ ἐπισηφῆρῃ ταῦτον
 εἰς τὴν ὑγίειαν, ἀφαιρᾷ καὶ τὴν ὑπολειπομένην μικρὰν δό-
 ναμιν τοῦ ἀσθενοῦς.

« Ἄνευ χαλκοῦ Φοῖβος οὐ μιντεύεται. »

Πωλοῦνται ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ φοίβου ἐκ τῶν συγγραμ-
 μάτων τοῦ κ. Γ. Π. Πύργου.

Συνέκδημος ὑγιεινῆ ἑκδ. Β'	φρ. 6
Ἰατροδικαστικὴ τῆμαι 5	10
Ἐγχειρίδιον φυσικῆς πειριματικῆς	2
Πραγματεία περὶ τῶν λουτρῶν δημοσιευθεῖσα ἐν τῷ « Παραφοῖβῳ »	2
Πραγματεία περὶ τοῦ Καφέ	1
Ἐπιτομὴ περὶ τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἀρροδίου πολιτεύματος	1
Περὶ χολέρας	1
« Φοῖβος » τῶν ἐτῶν Α', Β', καὶ Γ', ἀνὰ	5
« Παραφοῖβος » Α' καὶ Β' ἔτους	2
« Γεωργικῆ, ἐτησία συνδρομῆ »	2